

Heerhugowaard
Stad van kansen

REKENKAMERCOMMISSIE

Jaarverslag 2014

Rekenkamercommissie Heerhugowaard d.d. 20 februari 2015

1. Inleiding

Taken en doelstelling

De rekenkamercommissie van de gemeente Heerhugowaard (hierna rekenkamercommissie genoemd) bestaat uit drie externe leden. De taak van de rekenkamercommissie is, conform artikel 2 lid 2 van de verordening op de rekenkamercommissie gemeente Heerhugowaard, het uitvoeren van onderzoek naar;

- De (maatschappelijke) effecten van het gemeentebestuur en naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het gemeentelijk beleid
- Doelmatigheid en doeltreffendheid van het gemeentelijk beheer en van de gemeentelijke organisatie
- De rechtmatigheid van het gemeentelijk beheer
- De doelmatigheid en doeltreffendheid van instellingen waarvan de activiteiten geheel of in belangrijke mate door de gemeente worden bekostigd.

Hiertoe voert de rekenkamercommissie onderzoek uit. Het doel van deze onderzoeken is om inzicht te bieden in de prestaties van de gemeente als geheel en waar nodig het formuleren van aanbevelingen voor de toekomst.

Missie

De rekenkamercommissie wil door middel van haar onderzoeken een positieve bijdrage leveren aan de kwaliteit van het bestuur van de gemeente Heerhugowaard, in het bijzonder doordat rekenkameronderzoek de kaderstellende en controlerende rol van de gemeenteraad versterkt.

Onderwerpselectie

De rekenkamercommissie heeft een onafhankelijke positie binnen de gemeente. Dit betekent dat de rekenkamercommissie zelf bepaalt welke onderwerpen worden onderzocht en hoe het onderzoek wordt ingericht. De gemeenteraad, maar ook derden, kunnen de rekenkamercommissie verzoeken om een bepaald onderwerp nader te onderzoeken. Alle inkomende verzoeken worden in de rekenkamercommissie besproken. De rekenkamercommissie beslist of deze verzoeken worden gehonoreerd. Indien nodig kan de verzoeker van een onderzoek worden uitgenodigd door de commissie om zijn verzoek nader toe te lichten.

Niet alle onderwerpen zullen zich lenen voor een uitgebreid rekenkameronderzoek zoals beschreven in dit protocol. In sommige gevallen kan worden bekeken of de onderzoeksvraag op andere wijze door de rekenkamercommissie kan worden beantwoord, bijvoorbeeld in de vorm van een korte analyse, het houden van een review van een reeds gehouden onderzoek of een brief aan de raad betreffende een specifiek onderwerp.

Selectiecriteria

In zijn algemeenheid geldt dat de rekenkamercommissie bij de keuze van haar onderwerpen een zo groot mogelijke bijdrage aan de missie en doelstelling van de rekenkamercommissie beoogt, gerelateerd aan de inzet van onderzoekscapaciteit. Meer specifiek hanteert de rekenkamercommissie de volgende criteria:

1. er is sprake van een substantieel belang in financieel, organisatorisch, bestuurlijk of maatschappelijk opzicht
2. toegevoegde waarde van het onderzoek; de leereffecten en nieuwe inzichten rechtvaardigen de onderzoeksinspanning
3. risico/vermoeden van ondoelmatigheid en/of ondoeltreffendheid en/of onrechtmatigheid
4. subsidiariteit: de onderzoeksvraag is niet op een andere, meer eenvoudige, wijze te beantwoorden.
5. naar gelang het past binnen de mogelijkheden van de rekenkamer.

In 2014 is vanuit de auditcommissie één onderwerp aangedragen voor onderzoek, te weten geheimhouding. Gezien het belang van dit onderwerp voor het vervullen van de controlerende rol van de gemeenteraad heeft de rekenkamercommissie besloten naar dit onderwerp onderzoek te doen.

De leden

De rekenkamercommissie kent sinds 1 januari 2006 de volgende leden:

Mw. drs. B. Buis MSM, voorzitter
Dhr. J.W.S. Scheerman, lid
Dhr. drs. ing. W.C.H. Wiehemeijer CPC, lid

Alle leden zullen op 31 december 2015 hun verlengde tweede en laatste termijn beëindigen conform het besluit van de gemeenteraad in 2009. Dit betekent dat de raad een nieuw besluit moet nemen over het instellen van de rekenkamercommissie.

Werkwijze

De basis voor de werkwijze van de Rekenkamercommissie ligt vast in het "Onderzoeksprotocol Rekenkamercommissie gemeente Heerhugowaard 2006" waarin is vastgelegd dat de taak van deze commissie is het toetsen van de doelmatigheid, de doeltreffendheid en rechtmatigheid van het door de gemeente gevoerde bestuur.

In het protocol van de Rekenkamercommissie wordt de werkwijze van de commissie nader beschreven. Het is een openbaar stuk en is te vinden op de website van de gemeente Heerhugowaard, onder de kop 'Gemeentebestuur', onder het kopje 'de gemeenteraad'. Ook heeft de Rekenkamercommissie een email adres, rekenkamercommissie@heerhugowaard.nl, waardoor een goede bereikbaarheid is gegarandeerd.

2. Jaarverslag 2014

Doelen

Voor 2014 waren de volgende concrete doelen geformuleerd:

- De Rekenkamercommissie had het voornemen om 2 onderzoeken af te ronden en 1 nieuw onderzoek te realiseren, voor zover dit binnen het budget en de beschikbare tijd paste;
- Afstemming van onderzoeksonderwerpen en besprekpunten zou plaatsvinden met de auditcommissie en met de griffier en gemeentesecretaris;

Resultaten

In 2014 zijn twee onderzoeken afgerond die in 2013 zijn opgestart en is één nieuw onderzoek gestart en afgerond.

(I) Decentralisaties van het sociale domein (gestart in 2013)

Begin maart 2013 constateerde de rekenkamercommissie dat er draagvlak bestond voor een onderzoek naar de stand van zaken rond de decentralisaties van het sociale domein bij zowel de raad als de ambtelijke organisatie. De rekenkamercommissie heeft daarom besloten om mee te doen aan een 'Doe Mee Onderzoek' van Seinstra van de Laar. In dit 'Doe Mee Onderzoek' is een vergelijking gemaakt met de andere door Seinstra van de Laar onderzochte gemeenten. De rekenkamercommissie heeft als specifieke eis gesteld dat de gemeenteraad actief betrokken zou worden bij dit onderzoek. Dit heeft vorm gekregen in een 'Benen op Tafel' (BOT) overleg op 26 juni 2013 van de commissie MO. Dit overleg verschafte de aanwezigen duidelijkheid over het vraagstuk en de eigen positie en rol daarin. De rapportage is op 14 oktober 2013 aangeboden aan de griffie en behandeling in de commissie MO heeft op 13 januari 2014 plaatsgevonden. Het rapport is vastgesteld in de raadsvergadering van 28 januari 2014. De behandeling heeft helaas niet geleid tot duidelijke besluitvorming, waardoor het opvolgen van besluiten lastig is.

(II) HuisVuilCentrale (HVC) Alkmaar (gestart in 2013)

Naar aanleiding van regionale krantenberichten in mei 2013 heeft onze rekenkamercommissie contact gezocht met de rekenkamercommissie van Heiloo over een mogelijk onderzoek naar HVC Alkmaar. Meerdere rekenkamers van gemeenten, waterschappen en GR'en van gemeenten (aandeelhouders) bleken interesse te hebben. Een stuurgroep en werkgroep zijn ingesteld die de aanbesteding van het onderzoek hebben voorbereid en de procedure hebben doorlopen. De opdracht voor het onderzoek is gegund aan IPR-NORMAG.

Het onderzoek is in juni 2013 van start gegaan. De onderzoeksvraag die gedragen werd door alle 15 deelnemende rekenkamers/rekenkamercommissies luidde als volgt:

'Onderzoek hoe en in hoeverre de gemeenten (college, gemeenteraad, ambtelijk apparaat) zijn betrokken bij de besluitvorming omtrent visieontwikkeling en investeringsbeslissingen van de Huisvuilcentrale Alkmaar.

Beoordeel de formele en materiële (feitelijke en gerealiseerde) invloed en zeggenschap door de aandeelhouders op de besluitvorming die het risicoprofiel van HVC bepaalt dan wel wijzigt:

- in het licht van de verplichtingen en risico's welke verbonden zijn aan het aandeelhouderschap en de garantstelling(en) zoals overeengekomen in de zgn. ballotage overeenkomst. Daarbij dient sprake te zijn van een goede balans.
- in het licht van de algemene principes van 'good governance', zoals dit in overheids-gedomineerde organisaties verwacht mag worden.

Ook voor dit onderzoek heeft onze rekenkamercommissie gekozen om naast het gemeenschappelijke deel van het onderzoek, ook de lokale situatie in Heerhugowaard te laten onderzoeken door IPR-NORMAG. Dit mede omdat Heerhugowaard deelneemt als lid van de gemeenschappelijke regeling VVI en het gemeenschappelijke onderzoek is afgebakend tot de VVI. Het lokale deel van het onderzoek analyseert de situatie van VVI naar college en gemeenteraad van Heerhugowaard.

Het onderzoeksrapport is op 12 mei 2014 onder embargo aangeboden aan de gemeenteraden van alle gemeenten die participeerden in het onderzoek. In Heerhugowaard heeft een eerste behandeling plaatsgevonden in de commissie Midden Stadsbeheer op 3 juli 2014. IPR-NORMAG gaf een mondelinge toelichting op het rapport en lichtte toe waarom de rekenkamercommissie van mening is dat er een disbalans is ontstaan tussen de verantwoordelijkheden van de gemeenteraad als het gaat om HVC en de bevoegdheden die de raad heeft. Het college gaf tijdens deze bijeenkomst reeds aan dit perspectief niet te delen en tijdens de raadsbehandeling op 29 september 2014 bleek een meerderheid van de gemeenteraad dit standpunt te delen. Opvallend daarbij was wel dat de aanbevelingen die in het rapport zijn vermeld bijna geheel zijn overgenomen door het college en de raad.

(III) Geheimhouding (gestart in 2014)

Vanuit de auditcommissie kwam begin 2014 het voorstel om onderzoek te doen naar de manier waarop in Heerhugowaard met geheimhouding wordt omgegaan. De rekenkamercommissie heeft besloten hier opvolging aan te geven omdat dit thema regelmatig tot discussies leidde in de gemeenteraad. Sommige fracties namen het standpunt in geen gebruik te willen maken van de bevoegdheid om kennis te nemen van niet-openbare documenten en deel te nemen aan besloten vergaderingen. Met deze opstelling ontzegden zij zichzelf een mogelijkheid om het college te controleren, iets dat zou kunnen leiden tot een minder krachtig lokaal bestuur. De rekenkamercommissie heeft het onderzoek aanbesteed en Necker van Naem opdracht gegeven om het onderzoek uit te voeren. Op 10 juni 2014 is een bijeenkomst gehouden met de gemeenteraad om inzicht te bieden in de grondslag van de bevoegdheden en hoe die bevoegdheid optimaal gebruikt kan worden door raadsleden om hun controlerende rol te vervullen. Het rapport is 1 december 2014 in de commissie Midden en Stadsbeheer besproken en in de raadsvergadering van 16 december 2014 unaniem vastgesteld waarbij de conclusies en aanbevelingen geheel zijn overgenomen.

Auditcommissie

De voorzitter van de rekenkamercommissie heeft op 29 januari 2014 de vergadering van de auditcommissie bijgewoond.

Kosten 2014

De Rekenkamer heeft uit het budget voor 2014, groot € 40.000 de volgende uitgaven gedaan:

Vergoeding Rekenkamercommissie leden	22.236,00
Decentralisaties Soc. Domein, ondersteuning externe bij raadsbehandeling	250,00
HVC Alkmaar, externe inbreng raadsbehandeling	1.600,00
Externe onderzoekskosten rapportage Geheimhouding	9.500,00
Lidmaatschap NVR	330,00
Totaal	€ 33.916,00

Met deze uitgaven blijven wij binnen het door de raad beschikbaar gestelde budget.

3. De rekenkamercommissie vanaf 2016

In 2015 zal de gemeenteraad een besluit moeten nemen over het instellen van een nieuwe rekenkamer(commissie). Een rekenkamer of rekenkamercommissie is een wettelijke verplichting voor een gemeente, maar verschillende invullingen zijn mogelijk. Bij ons jaarverslag over 2013 hebben wij de ervaring van de rekenkamercommissie met verschillende soorten onderzoeken ingebracht voor de raad om de discussie over een nieuwe rekenkamervorm te voeren.

In 2015 zal de rekenkamercommissie in contact treden met de griffier en met de auditcommissie over het proces om te komen tot overdracht van informatie en archief naar de nieuw te benoemen rekenkamer(commissie) per 1 januari 2016.